

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Apskričių valstybinėms
mokesčių inspekcijoms

2022-02-18 Nr. (18.18-31-1 Mr) R-823

DĖL GYVENTOJŲ PAREIGOS PERSKAIČIUOTI METINĮ NEAPMOKESTINAMĄJĮ PAJAMŲ DYDĮ IR PAJAMŲ MOKESTĮ

VMI prie FM¹ primena, kad nuolatiniais Lietuvos gyventojams pareiga deklaruoti metines pajamas ir sumokėti GPM² atsiranda vien dėl šių priežasčių:

- sumažėjusio metinio NPD³,
- gautų pajamų, kurioms turi būti pritaikytas progresinis GPM tarifas.

Dėl metinio NPD perskaičiavimo.

1. Kada privaloma perskaičiuoti metinį NPD ir kokios to pasekmės?

Gyventojai, kuriems darbo užmokesčio gavimo vietoje pritaikytų NPD suma yra didesnė už taikytiną metinį NPD, GPM⁴ nustatyta tvarka privalo perskaičiuoti metinį NPD, deklaruodami gautas metines pajamas. Nuo skirtumo, apskaičiuoto iš per metus pritaikytos NPD sumos atėmus sumažėjusį pagal formulę apskaičiuotą metinį NPD, gyventojas turi sumokėti GPM.

2. Kodėl sumažėja metinis NPD?

Kalendoriniais metais įmonėje (įstaigoje) mėnesio NPD yra taikomas, atsižvelgiant tik į darbo užmokesčio (su priedais bei priemokomis) bei ligos išmokos už dvi pirmąsias ligos dienas sumą, o metinis NPD – atsižvelgiant į metinę visų⁵ apmokestinamųjų pajamų sumą⁶.

Metinis NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Metinis NPD = 4 800 – 0,18 x (GMP – 7 704 Eur (12 MMA⁷, galiojusios 2021-12-01, dydžių).

Didėjant gyventojų metinėms pajamoms, metinis NPD mažėja, o, pajamoms pasiekus tam tikrą lygį (2021 m. – 34 370,67 Eur), visai netaikomas.

Metinis NPD gali sumažėti dėl iš dviejų ar kelių darbdavių gauto darbo užmokesčio, dėl kintamo darbo užmokesčio, gautų priedų bei premijų, autorinių atlyginimų, tantjemų, pajamų iš įregistruotos individualios veiklos, dividendų, nuomos ir kitokių apmokestinamųjų pajamų gavimo. Metinio NPD sumažėjimą lemia ir gautos ligos išmokos, nes darbdavys mėnesio NPD pritaiko, atsižvelgęs į jo paties išmokamą mėnesio darbo užmokesčio ir ligos išmokos už pirmąsias 2 ligos dienas sumą, į kurią Sodros mokamos ligos išmokos neįskaičiuojamos.

¹ Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

² Gyventojų pajamų mokestis.

³ Neapmokestinamasis pajamų dydis.

⁴ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.

⁵ Išskyrus pajamas iš veiklos pagal verslo liudijimą, ne individualios veiklos atliekų pardavimo pajamas, išmokas, išmokėtas pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba ją nutraukus, lygias sumokėtoms įmokoms.

⁶ Toliau – GMP.

⁷ Minimalioji mėnesinė alga.

Svarbu tai, kad už metinio NPD perskaičiavimą ir GPM sumokėjimą yra atsakingas pats gyventojas.

1 pavyzdys.

Dviejose įmonėse dirbančio gyventojas 2021 m. mėnesio darbo užmokestis įmonėje A buvo 1 000 Eur, įmonėje B – 500 Eur, metinės pajamos – 18 000 Eur. Įmonėje A darbo užmokesčiui buvo taikomas NPD, per metus pritaikyta 4 026,72 Eur suma. Įvertinus bendrą 2021 m. pajamų sumą (18 000 Eur), metinis NPD sudaro 2 946,72 Eur (apskaičiuotas pagal formulę: $18\,000 - 7\,704; 10\,296 \times 0,18; 4\,800 - 1\,853,28$). Metinis NPD sumažėjo 1 080 Eur ($4\,026,72 - 2\,946,72$). Gyventojas privalo perskaičiuoti metinį NPD, deklaruoti 2021 m. metines pajamas ir nuo 1 080 Eur sumos, atitinkančios per didelę pritaikyto NPD sumą, sumokėti 216 Eur GPM (20 proc.).

3. Kas gali susigrąžinti GPM dėl 2021 m. pritaikyto ne viso metinio NPD?

Susigrąžinti GPM, pasinaudoję teise į metinį NPD, gali gyventojai, dirbę ne visus 2021 metus, taip pat tie, kuriems NPD nebuvo taikytas, išmokant kiekvieno mėnesio darbo užmokestį, arba kurie darbdaviams nebuvo pateikę prašymo taikyti NPD. Susigrąžinti nuo darbo užmokesčio išskaičiuoto pajamų mokesčio dalį gali riboto darbingumo asmenys, kuriems dėl nustatyto riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių 2021 m. nebuvo pritaikyti didesni (600 ar 645 eurų) mėnesio NPD.

4. Kaip perskaičiuojamas metinis NPD ir GPM?

2021 m. metinis NPD ir GPM perskaičiuojami nuolatinio Lietuvos gyventojas pateiktoje metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje⁸.

Patogiausia ir paprasčiausia užpildyti bei pateikti deklaraciją elektroniniu būdu per VMI Elektroninio deklaravimo informacinę sistemą (adresu <https://deklaravimas.vmi.lt/>), pasinaudojus vedliu, parengtu pagal klausimų–atsakymų principą. 2021 m. metinių pajamų, taikytino metinio NPD, mokėtino ar gražintino GPM sumos vedliu užpildomoje deklaracijoje yra apskaičiuojamos automatiškai.

Tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (arba jų ir priskirtų neapmokestinamosioms pajamoms) gavę gyventojas taikytino metinio NPD, mokėtino ar gražintino GPM sumas gali apskaičiuoti savarankiškai, pasinaudoję VMI prie FM interneto svetainėje skelbiama metinio NPD skaičiuokle: <https://www.vmi.lt/evmi/metinio-neapmokestinamojo-pajamu-dydzio-skaicuokle>.

5. Dėl prievolės perskaičiuoti GPM, taikant progresinius GPM tarifus.

2021 m. pajamoms viršijus tam tikrus dydžius, taikomas progresinis GPM tarifas. Tokiais atvejais perskaičiuoti GPM ir papildomai sumokėti deklaracijoje apskaičiuotą GPM sumą pareiga tenka pajamas gavusiam gyventojui, įskaitant atvejus, kai pajamos pagal mokesčio sumokėjimo tvarką yra priskiriamos gyventojas A klasės pajamoms, nuo kurių GPM dalį jau yra išskaičiavęs mokesčių išskaičiuojantis asmuo.

Taikant progresinius mokesčio tarifus, perskaičiuoti ir sumokėti GPM privaloma, kai:

1. 2021 m. gautų šių pajamų bendra suma yra didesnė nei 60 VDU⁹ suma – 81 162 Eur:
 - su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neįskaitant apskaičiuotų už 2018 m. ar ankstesnius metus);
 - tantjemų ar atlygio už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete;
 - iš darbdavio gautų autorinių atlyginimų;
 - mažosios bendrijos vadovo (ne nario) pagal civilinę paslaugų sutartį už vadovavimą mažajai bendrijai.

Nuo 81 162 Eur viršijančios tokių pajamų sumos, taikant 32 proc. GPM tarifą, gyventojas privalo sumokėti pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotą GPM.

⁸ Pavyzdinės pajamų mokesčio deklaracijos GPM311 forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. VA-93.

⁹ Vidutinių šalies darbo užmokesčių dydžio suma, taikoma apdraustųjų asmenų 2021 m. valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti. 1 VDU 2021 m. – 1 352,70 Eur.

2 pavyzdys.
 2021 m. gyventojas iš Lietuvos įmonių gavo:
 40 000 Eur darbo užmokesčio;
100 000 Eur tantjemų.
 Iš viso: 140 000 Eur.
 Išmokas išmokėjusios įmonės išskaičiuo 28 000 Eur GPM (20 proc.).
 GPM apskaičiuojamas taip:
 Nuo 81 162 Eur sumos (60 VDU) – 16 232,40 Eur (20 proc.),
 nuo 58 838 Eur (140 000 – 81 162) sumos – 18 828,16 Eur (32 proc.). Nuo šios sumos buvo išskaičiuotas 11 767,60 Eur (20 proc.) GPM. Gyventojas turi deklaruoti metines pajamas, apskaičiuoti ir sumokėti 7 060,56 Eur GPM (12 proc.);

2. Gautų šių pajamų suma yra didesnė nei 120 VDU suma – 162 324 Eur:
 - autorinių atlyginimų (gautų ne iš darbdavio);
 - honorarų;
 - turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn;
 - turto nuomos;
 - mažosios bendrijos vadovo (nario) pagal civilinę paslaugų sutartį už vadovavimą mažajai bendrijai;
 - kitų pajamų ne iš darbo santykių (išskyrus paminėtas 1 punkte, taip pat pajamas iš paskirstytojo pelno, individualios veiklos pajamas, ligos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros ir ilgalaikio darbo išmokas).

3 pavyzdys.
 2021 m. gyventojas gavo:
 80 000 Eur – už išnuomotą turtą;
 30 000 Eur – už parduotą žemę, neišlaikytą nuosavybėje 10 metų (pajamos perskaičiuotos, atėmus įsigijimo išlaidas);
 55 000 Eur – autorinį atlyginimą ne iš darbdavio;
25 000 Eur – gyvybės draudimo išmoky, nepriskirtų neapmokestinamosioms pajamoms.
 Iš viso: 190 000 Eur.
 GPM apskaičiuojamas taip:
 nuo 162 324 Eur (120 VDU) sumos – 24 348,60 Eur (15 proc.),
 nuo 27 676 Eur (190 000 – 162 324) sumos – 5 535,20 Eur (20 proc.).
 Gyventojas turi deklaruoti metines pajamas, apskaičiuoti ir sumokėti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje apskaičiuotą GPM.

Gyventojai 2021 m. mokestinio laikotarpio pajamų mokesčio deklaracijas Valstybinei mokesčių inspekcijai turi pateikti iki **š. m. gegužės 2** dienos.

Asmenys, nuolatinais Lietuvos gyventojais tapę dėl per dvejus vienas paskui kitą einančius kalendorinius metus Lietuvoje išbūtų 280 dienų skaičiaus ir vienais iš jų – ne mažiau nei 90 dienų, tų kalendorinių metų, kuriais jie atvyko į Lietuvą, deklaracijas privalo pateikti iki kitų po atvykimo metų gruodžio 31 dienos (2021 m. atvykusieji į Lietuvą 2021 m. deklaracijas pateikti privalės iki 2022 m. gruodžio 31 dienos).

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė

Virginija Trafimovienė, tel. (8 5) 268 7932, el. p. virginija.trafimoviene@vmi.lt